

Marta Buczek

Komentarz do bibliografii przekładów literatury słowackiej w Polsce w 2015 roku : A commentary on the bibliography of Slovak literary translations in Poland in 2015

Przekłady Literatur Słowiańskich 7/2, 131-144

2016

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Komentarz do bibliografii przekładów literatury słowackiej w Polsce w 2015 roku

A commentary on the bibliography of Slovak literary translations in Poland in 2015

Marta Buczek

Uniwersytet Śląski, Instytut Filologii Słowiańskiej, marta.buczek@us.edu.pl

Data zgłoszenia: 10.05.2016 r. — Data recenzji: 16.05.2016 r.

Abstract: The author of the article considers the latest translations of Slovak literature in Poland in 2015. Among very well-known and valued Slovak authors whose translations have been published recently are contemporary and modern authors of the younger generation (Pavol Rankov, Peter Krištúfek, Maroš Krajňak, Jana Beňová) and the older generation (Pavel Vilikovský, Daniela Kapitáňová). Their books were very well received by Polish recipients and it occurs that Slovak literature in Poland is read with steadily growing interest. The article concerns the Polish translations of Slovak poetry as well. The survey shows a decreasing number of translations of this kind of literature.

Key words: Slovak literature, Slovak literature in Poland, translation, literary translation, Pavol Rankov, Peter Krištúfek, Maroš Krajňak, Jana Beňová, Radovan Brenkus, Pavol Hudák.

Tłumaczenia literatury słowackiej na język polski, które ukazały się w 2015 roku, stanowią dość pokaźny zbiór. W ciągu tego roku wydano bowiem 15 pozycji książkowych: 10 przekładów prozy, 1 przekład dramatu, 2 zbiory przekładów poetyckich, 2 zbiory zawierające zarówno przekłady poezji, prozy, jak i eseistyki słowackiej. Wybór ten wydaje się kontynuacją polityki wydawniczej przyjętej przed kilku laty przez wydawnictwa Książkowe Klimaty z Wrocławia, Pogranicze z Sejn i Abilion z Rzeszowa. Oficyny te stawiając sobie za cel „transfer kulturowy”, przybliżają i dopełniają obraz literatury słowackiej funkcjonujący w polskim horyzoncie odbioru. Interesują je przede wszystkim autorzy współ-

cześni, przedstawiciele literatury *stricto* pięknej, prestiżowej, ambitnej, wnoszącej nowe wartości artystyczne i estetyczne, dalekie literaturze komercyjnej. Wydawnictwo Abilion koncentruje się głównie na publikowaniu przekładów słowackiej poezji, oficyny Książkowe Klimaty (w serii Słowackie Klimaty) oraz Pogranicze (w serii Meridian) kontynuują natomiast strategię, której głównym celem jest prezentacja współczesnej prozy słowackiej wpisującej się w nurt literatury o tematyce dotyczącej Europy Środkowej¹. Przywołując teorię Itamara Evena Zohara, można pokusić się w tym przypadku o stwierdzenie, że opublikowane w 2015 roku przekłady skorelowane zostały pod względem wyboru tekstów źródłowych, a także norm, strategii i literackiego repertuaru². Wydane przez Książkowe Klimaty powieści Maroša Krajňaka pt. *Carpathia. Trylogia lemowska (Carpatia, 2011)* w tłumaczeniu Weroniki Gogoli i *Entropia (Entropia, 2012)* w tłumaczeniu Miłosza Waligórskiego, a także *Dom głuchego (Dom hluchého, 2012)* Petera Krišťúfka w tłumaczeniu Olgi Stawińskiej, *Matki (Matky, 2011)* Pavla Rankova oraz *Opowieść o rzeczywistym człowieku (Príbeh ozajského človeka, 2014)* Pavla Vilikovskiego w tłumaczeniu Tomasza Grabińskiego, poszerzają w Polsce repertuar literatury pięknej o środkowoeuropejskich korzeniach, tworząc punkty wzajemnego odniesienia i sieć zależności. Przekłady prozy Krajňaka, Krišťúfka, Rankova, Vilikovskiego w polskim odbiorze dookreślają się nawzajem i determinują, odkrywają obraz Europy Środkowej zróżnicowanej i niejednorodnej. Wchodząc w nowy literacki krąg, w tzw. pole produkcji kulturowej³, podlegają one równoczesnej konfrontacji z polską przestrzenią literacką. Włączając się w nią, zachowują swoją artystyczną autonomiczność, wprowadzają nieznane wcześniej wątki, trendy czy tematy, a także nowe spojrzenie na kulturę, historię i własny naród.

Wydawnictwa Książkowe Klimaty i Pogranicze, preferujące wzrost kapitału symbolicznego (prestiż, uznanie)⁴, skupiając się na publikacji najnowszej, niekomercyjnej literatury niszowej, dążą przede wszystkim do wyłonienia autonomiczności artystycznej i estetycznej przekładanych słowackich dzieł. Zachowanie równowagi między czynnikami artystycznymi a ekonomicznymi pozwala im

¹ Szczegółowe omówienie nurtu przekładów literatury słowackiej wpisującej się w literaturę o środkowoeuropejskich korzeniach zob. M. Buczek: *Słowacki klimat Europy Środkowej w Polsce*. „Przekłady Literatur Słowiańskich” 2015, t. 6, cz. 2, s. 155–166.

² Por. I. Even-Zohar: *Miejsce literatury tłumaczonej w polisystemie literackim*. W: *Współczesne teorie przekładu*. Red. P. Bukowski, M. Heydel. Kraków 2009, s. 197.

³ Pojęcie przejmuję za: P. Bourdieu: *Reguły sztuki. Geneza i struktura pola literackiego*. Tłum. A. Zawadzki. Kraków 2001. Por. także G. Jankowicz, P. Marecki, A. Pałęcka, J. Sowa, T. Warczok: *Literatura polska po 1989 roku w świetle teorii Pierre’a Bourdieu. Raport z badań*. Kraków 2014, s. 19.

⁴ Pojęcie „kapitału symbolicznego” przejmuję za P. Bourdieu. Por. G. Jankowicz, P. Marecki, A. Pałęcka, J. Sowa, T. Warczok: *Literatura polska po 1989 roku w świetle teorii Pierre Bourdieu...*

oprzeć się na jakości tłumaczenia, jak również selektywnym wyborze spośród doświadczonych tłumaczy znawców⁵. Zaangażowanie wydawnictw w projekty literackie stanowiące głównie źródło zysku symbolicznego opiera się obecnie na stymulowaniu zainteresowania odbiorców sekundarnych, do których zalicza się głównie koneserów literatury ambitnej, specjalistów, znawców literatur niszowych, entuzjastów i pasjonatów. Rozwijanie ich wiedzy i nowych kompetencji czytelniczych odpowiada równocześnie na ich kulturalne zapotrzebowanie. Celem publikowania przekładów jest uzupełnienie, jak również uwspółcześnienie funkcjonującego w świadomości polskiego czytelnika fragmentarycznego kanonu literatury słowackiej, poszerzenie go o najbardziej wartościowe dzieła najnowszej słowackiej literatury pięknej⁶. Wydawnictwo Książkowe Klimaty, które przyjęło w momencie swojego powstania strategię opartą na nowości, konsekwentnie ją realizuje. Wyraz tego stanowią przekłady „nowej” słowackiej prozy, której „nowość” implikuje równocześnie zmianę pokoleniową, a także widoczną zmianę dominującej w literaturze słowackiej hierarchii. Lista autorów, których dzieła wydano, obejmuje tych, którzy dysponują dużym potencjałem symbolicznym, laureatów wielu najważniejszych słowackich i międzynarodowych nagród literackich z ostatnich lat. Są wśród nich: wybitny słowacki pisarz Pavel Vilikovsky — dwukrotny zwycięzca prestiżowej słowackiej nagrody literackiej Anasoft litera⁷, czterokrotny finalista Anasoft litera⁸, laureat prestiżowej słoweńskiej nagrody Vilenica przyznawanej pisarzom z Europy Środkowej; Miloš Krajňak — trzykrotny finalista Anasoft litera⁹; Peter Krištúfek — trzykrotny finalista Anasoft litera¹⁰, trzykrotny finalista konkursu literackiego Poviedka¹¹; Pavol Rankov — dwukrotnie nagro-

⁵ Widać na tym polu ścisłą współpracę z wąskim i wyspecjalizowanym w tłumaczeniu literackim gronem tłumaczy, sprawdzonych i doświadczonych, m.in. z Tomaszem Grabińskim, Miłozem Waligórskim czy Olgą Stawińską.

⁶ Recepcja przekładów w Polsce pokazuje stopniowy wzrost zainteresowania literaturą słowacką. Należałoby zaznaczyć jednak, że recepcja literatury słowackiej wciąż pozostaje w tyle za recepcją literatury czeskiej. Znajomość dzieł ze słowackiego kręgu kulturowego w dużej mierze zależna jest od przypadku. Odbiorcy polscy trafiają na nie najczęściej podczas poszukiwania ciekawych i wartościowych pozycji z kręgu literatury czeskiej. Bliskość kultur, języków oraz przeszłe zależności historyczne powodują, że literatura słowacka często utożsamiana jest z czeską, ale dzięki temu, paradoksalnie, możliwe jest jej zaistnienie w Polsce.

⁷ W roku 2006 za książkę *Čarovný papagáj a iné gýče* (2005), w roku 2014 za powieść *Prvá a posledná láska* (2013).

⁸ Nominowany w 2007 roku za książkę *Silberputzen* (2006), w 2010 roku za powieść *Vlastný životopis zlá* (2009), w 2011 roku za książkę *Pes na ceste* (2010), w 2015 roku za książkę *Letmý sneh* (2015).

⁹ Nominowany w latach 2012 za powieść *Carpathia* (2011), w 2013 roku za powieść *Entropia* (2012), w 2014 roku za powieść *Informácia* (2013).

¹⁰ Finalista w 2009 roku za powieść *Šepkár* (2008), w 2011 roku za powieść *Bliženci a proti-nožci* (2010), w 2013 roku za powieść *Dom hluchého* (2012).

¹¹ Prestiżowy konkurs literacki Poviedka organizowany w latach 1996—2006 przez wydawcę Koloman Kertész Bagala.

dzony nagrodą czytelników dziennika „Sme”¹², uhonorowany Nagrodą im. Ivana Kraski w 1995 roku oraz Premio Letterario Internazionale Jean Monne, Europejską Nagrodą Literacką¹³. Autorzy ci, pisarze średniego (P. Vilikovský) i młodego (M. Krajňak, P. Krišťufek, P. Rankov) pokolenia, sytuują się we współczesnym obszarze pola literackiego, kreując wizerunek literatury odwołującej się do najbardziej aktualnych literackich zjawisk, prezentującej dynamikę zachodzących w niej zmian. Na gruncie polskim, dzięki przekładom, dokonuje się w pewnym sensie akt „kanonizacji” tych autorów. Powstaje kanon przeciwstawiający się literackiej klasycy, której obraz ukonstytuował się w świadomości polskich odbiorców stopniowo, pod wpływem przekładów wydawanych w drugiej połowie XX wieku¹⁴.

Wybór spośród znanych i cenionych w rodzimym horyzoncie odbioru, współczesnych pisarzy reprezentujących najmłodsze pokolenie przynosi wydawnictwu prestiżowe korzyści. Założenia merytoryczne i artystyczne wydawniczej koncepcji, będące uzasadnieniem dla translatorycznych wyborów, intuicja i wyczucie rynku Książkowych Klimatów zaowocowały kolejną już, po sukcesie przekładu powieści Pavla Rankova w 2014 roku¹⁵, nagrodą. Wyróżnienia na polskim rynku doczekał się wydany przez to wydawnictwo przekład powieści *Dom głuchego* Petera Krišťufka, który znalazł się w finale konkursu Ambasador Nowej Europy¹⁶. Powieść Krišťufka uznana za jedną z pięciu najlepszych publikacji wydanych w języku polskim w 2015 roku należy do tych, które „w nowatorski sposób przedstawiają historyczne procesy lub współczesne doświadczenia Europejczyków”¹⁷.

¹² W 2008 roku za powieść *Stalo sa prvého septembra (alebo inokedy)* (2008).

¹³ Nagrodzony w 1995 roku Nagrodą im. I. Kraski za debiut *S odstupom času* (1995), w 1997 roku — nagrodą Premio Letterario Internazionale Jean Monne, w 2009 roku — Europejską Nagrodą Literacką za *Stalo sa prvého septembra (alebo inokedy)*.

¹⁴ Kanon tworzą powtarzające się nazwiska twórców słowackiej międzywojennej prozy ekspresjonistycznej (M. Urban, I. Horváth, J. Hrušovský), prozy liryzowanej (L. Ondrejov, M. Figuli, D. Chrobák, F. Švantner, H. Zelinová) oraz powojennego pokolenia Młodej tvorby (m.in. J. Blažková, A. Hykisch, L. Ťažký, V. Šikula, J. Johanides, R. Sloboda, P. Jaroš, D. Dušek, D. Mitana). Ze starszej literatury przekładano m.in. utwory P. Dobšinského, E. Maróthy-Šoltesovej, P. Országha-Hviezdoslava. Por. W. Nawrocki, T. Sierny: *Czeska i słowacka literatura w Polsce w latach 1945—1980. Dzieje recepcji i bibliografia*. Katowice 1983.

¹⁵ Przyznanie podwójnej Nagrody Literackiej Europy Środkowej Angelus w 2014 roku za powieść pt. *Zdarzyło się pierwszego września (albo kiedy indziej)* z 2013 oraz jej tłumaczenie. Powieść Rankova była pierwszą książką wydaną przez wydawnictwo założone w 2013 roku.

¹⁶ Tytuł Ambasador Nowej Europy jest przyznawany corocznie przez Europejskie Centrum Solidarności i Kolegium Europy Wschodniej im. Jana Nowaka-Jeziorańskiego we Wrocławiu. Pośród 75 publikacji w roku 2015 w finale znalazło się 5 książek środkowoeuropejskich. Oprócz *Domu głuchego* Petera Krišťufka są to Jarosława Mikołajewskiego *Wielki przyływ*, Serhii Plokhya *Ostatnie imperium. Historia upadku Związku Sowieckiego*, Małgorzaty Szejnert *Usypać góry. Historie z Polesia*, Varujana Vosganiana *Księga szeptów*.

¹⁷ Patrz aktualności ze strony wydawnictwa Książkowe Klimaty: <http://ksiazkoweklimaty.pl/news/357> [Data dostępu: 4.04.2016] oraz http://www.ecs.gda.pl/title,Biezaca_edycja_konkursu,pid,727.html [Data dostępu: 4.04.2016].

Krištúfka doceniono za „monumentalizm perspektywy”, uznając jego faktograficzną wizytówkę pokoleń Słowaków od schyłku imperium habsburskiego po XXI wiek za wartą zauważenia ze względu na przybliżenie polskiemu odbiorcy wiedzy o sąsiedzie, który mimo bliskości geograficznej ciągle wydaje się daleki¹⁸. Jego proza przesycona aluzjami do historii, literatury czy filozofii, pełna ironicznego dystansu, społecznego krytycyzmu, należąca do tzw. słowackiej „trendy literatury”¹⁹, proponuje, jak podkreśla słowacki literaturoznawca i krytyk Vladimír Barborík, „zábavu i umenie v jednom”²⁰. Do „trendy literatury” zaliczyć można również prozę Pavla Rankova. Jego rosnąca w Polsce od 2013 roku popularność przyczyniła się do wydania przez Książkowe Klimaty kolejnej powieści pt. *Matki* oraz reedycji powieści *Zdarzyło się pierwszego września (albo kiedy indziej)*, tym razem w adaptowanej wersji dramatycznej, poszerzonej o nowe wątki²¹. Przyznanie Rankovovi nagrody Angelusa za przetłumaczoną przez Tomasza Grabińskiego powieść *Zdarzyło się pierwszego września* wpłynęło znacząco na zaistnienie autora w dyskursie publicznym, a funkcjonowanie powieści w polskich mediach w tym okresie stało się istotnym czynnikiem wzrostu prestiżu książki i tym samym wzrostu jej poczytności. Zdecydowanie największa liczba recenzji krytycznych z roku 2015 dotyczy właśnie prozy Rankova²², co świadczyć

¹⁸ Por. P. Krištúfek: *Dom głuchego*. http://www.ecs.gda.pl/title,Biezaca_edycja_konkursu_pid,727.html [Data dostępu: 15.04.2016].

¹⁹ Pojęcie zaproponowane przez V. Barborika dla określenia twórców zbliżających się do popkultury. Obok P. Krištúfka zalicza do nich również m.in. znanego także w Polsce M. Hvoreckiego czy D. Mitana (jego książkę *Zjavenie* z 2005 roku). Por. V. Barborík: *Slovenská próza v roku 2005: produkcia — tendencie — diela*. W: *Literárnokritická reflexia slovenskej literatúry 2006*. Red. E. Smolárová. Bratislava 2007, s. 15—17.

²⁰ Ibidem, s. 15 [„zabawę i naukę w jednym” — tłum. M.B.].

²¹ Do wydania przekładu przyczyniła się popularność dramatu Rankova w rodzimym kręgu odbioru. Dramat w reżyserii Kamila Žiška był z powodzeniem wystawiany na deskach Słowackiego Teatru Narodowego (premiera 27 marca 2010 roku).

²² Por. S. Iwasiów: *Jadę z rosyjskiej niewoli, nie rozumiecie? Wojna, pamięć i losy kobiet w powieści Pavla Rankova „Matki”*. <http://artpapier.com/index.php?page=artykul&wydanie=277&artykul=5083&kat=1> [Data dostępu: 28.04.2016]; A. Kraszewski: *Matki*. Natemat.pl <http://recenzjeksiatek.natemat.pl/144467,matki> [Data dostępu: 28.04.2016]; D. Polok: *Zdarzyło się pierwszego września (albo kiedy indziej) Pavol Rankov*. <http://domizzz.blogspot.hu/2015/05/zdarzylo-sie-pierwszego-wrzesnia-albo.html> [Data dostępu: 28.04.2016]; B. Darska: *Miłość, która niszczy (P. Rankov: Matki)*. <http://bernadettadarska.blogspot.com/2015/06/miosc-ktora-niszczy-p-rankov-matki.html> [Data dostępu: 28.04.2016]; *Pavol Rankov: Matki. Recenzja*. <http://ksiazki-do-poduszki.blogspot.com/2015/07/pavol-rankov-matki.html> [Data dostępu: 28.04.2016]; *Nie można przejść obojętnie obok Matek*. <http://czytelnia-mola-ksiazkowego.blogspot.com/2015/07/pavol-rankov-matki.html> [Data dostępu: 28.04.2016]; *Matki. Pavol Rankov. Recenzja*. <http://godsavethebook.blogspot.com/2015/07/matki-pavol-rankov.html> [Data dostępu: 28.04.2016]; D. Fijał: *U Rankova najważniejszy jest człowiek*. <http://dofi.com.pl/matki-pavol-rankov-2/> [Data dostępu: 28.04.2016]; M. Krakowiak: *Historia mówiona i wydarzona, czyli recenzja książki „Matki” Pavola Rankova*. <http://www.panoramakultur.eu/repro/?q=pl/node/1493> [Data dostępu: 28.04.2016]; *Po trupach za macierzyństwem — „Matki” Pavol Rankov*. <http://literackie-skarby.blogspot.com/2015/07/po>

może o zaistnieniu autora w świadomości zbiorowej odbiorców sekundarnych. Nie udało się to do tej pory żadnemu słowackiemu pisarzowi.

Drugim najchętniej czytany w Polsce słowackim autorem, jeśli weźmiemy pod uwagę liczbę opublikowanych recenzji²³ jego twórczości, jest Pavel Vilikovský, którego pozycję ugruntowują kolejne przekłady jego prozy²⁴. *Opowieść o rzeczywistym człowieku*, podobnie jak wcześniejsze przekłady dzieł tego twórcy, postrzegana jest jako proza trudna w odbiorze, pełna „ukrytych znaczeń, trudnych pytań i niełatwych odpowiedzi”²⁵, wywołująca skrajne emocje, „błyskotliwa, refleksyjna i nieco zatrważająca”²⁶. Jest opowieścią o ludziach, których egzystencję ogranicza system, zmuszając ich do podejmowania dramatycznych wyborów, etycznych lub niemoralnych zachowań. Powieść wydana w ramach projektu K4, jednocześnie go inaugurująca²⁷, odniosła w Polsce sukces, wzbu-

trupach-za-macierzynstwem-matki.html [Data dostępu: 28.04.2016]; *O macierzyństwie w sytuacji granicznej*. Pavol Rankov — *Matki*. <http://czytelniczy.blogspot.com/2015/09/o-macierzynstwie-w-sytuacji-granicznej.html> [Data dostępu: 28.04.2016]; B. Fałara: „*Matki*” kunsztownym traktatem o macierzyństwie. <http://www.wywrota.pl/ksiazka/28054-matki-p-rankova-kunsztownym-traktatem-o-.html> [Data dostępu: 28.04.2016]; *Matki*. Pavol Rankov. <http://aleksandrowemysli.blogspot.com/2015/09/matki-pavol-rankov.html> [Data dostępu: 28.04.2016]; S. Kubów: *Historia współczesna: książka, której czytanie boli*. <http://stefankubow.blogspot.com/2015/09/historia-wspolczesna-ksiazka-ktorej.html?pref=fb> [Data dostępu: 28.04.2016].

²³ Por. *Przekleństwa naiwności — „Opowieść o rzeczywistym człowieku” Pavel Vilikovský*. <http://literackie-skarby.blogspot.com/2015/08/przeklenstwa-naiwnosci-opowiesc-o.html> [Data dostępu 28.04.2016]; Pavel Vilikovský „*Opowieść o rzeczywistym człowieku*”. <http://czytelnia-molaksiazkowego.blogspot.com/2015/09/pavel-vilikovsky-opowiesc-o-czowieku.html> [Data dostępu: 28.04.2016]; Pavel Vilikovský „*Opowieść o rzeczywistym człowieku*”. <http://www.owczakksiazka.pl/2015/09/opowiesc-o-rzeczywistym-czowieku-pavel.html> [Data dostępu: 28.04.2016]; S. Pyplacz: *Opowieść o rzeczywistym człowieku*. sebastianpyplacz.pl/opowiesc-o-rzeczywistym-czowieku/ [Data dostępu: 28.04.2016]; Pavel Vilikovský „*Opowieść o rzeczywistym człowieku*”. <http://ksiazki-do-poduszki.blogspot.com/2015/08/pavel-vilikovsky-opowiesc-o.html> [Data dostępu: 28.04.2016]; M. Kowal: *Glupota nie boli czyli „Opowieść o rzeczywistym człowieku” Pavla Vilikovskiego*. <http://www.zaczytanamama.pl/2015/08/gupota-nie-boli-czyli-opowiesc-o.html> [Data dostępu: 28.04.2016]; A. Kraszewski: *Opowieść o rzeczywistym człowieku*. <http://recenzjeksiazek.natemat.pl/151369,opowiesc-o-rzeczywistym-czowieku> [Data dostępu: 28.04.2016]; J. Czechowicz: *Prawdziwy człowiek, prawdziwy system*. <http://krytycznymokiem.blogspot.com/2015/12/opowiesc-o-rzeczywistym-czowieku-pavel.html> [Data dostępu: 28.04.2016].

²⁴ W Polsce ukazały się wcześniej m.in. powieść *Večne je zelený* (P. Vilikovský: *Wiecznie zielony*. Tłum. J. Waczków. Kraków 2004); *Posledný kôň Pompejí* (Idem: *Ostatni kôň Pompeji*. Tłum. P. Godlewski. Sejny 2005); *Krutý strojvodca* (Idem: *Okrutny maszynista*. Tłum. T. Grabiński, J. Wodzisławska. Wrocław 2013).

²⁵ <http://tezeusz.pl/276726,vilikovsky-pavel-okrutny-maszynista.html> [Data dostępu: 28.04.2016].

²⁶ Pavel Vilikovský „*Opowieść o rzeczywistym człowieku*”. <http://ksiazki-do-poduszki.blogspot.com/2015/08/pavel-vilikovsky-opowiesc-o.html> [Data dostępu: 28.04.2016].

²⁷ Wspólna inicjatywa wydawców z Czech (Větrné mlýny), Słowacji (Kalligram), Węgier (Kalligram) i Polski (Książkowe Klimaty), promujących współczesną literaturę środkowoeuropejską w czterech krajach w czterech językach (polskim, czeskim, słowackim i węgierskim).

dzając znaczne, jak na literaturę niszową, zainteresowanie. Wśród interpretacji wystylizowanej na intymny dziennik prozy Vilikovskiego nie brakuje porównań do twórczości Witolda Gombrowicza²⁸. Tragizm, surrealizm, groteska mieszają się tu, podobnie jak w prozie polskiego pisarza, a rzeczywistość odkrywa się w swych absurdalnych przejawach. Siła tekstu Vilikovskiego ukryta jest w demaskowaniu (non)sensu, a demistyfikacja ta odzwierciedla niezgodę wobec systemu, wobec danego porządku. Demaskatorska strategia pozwala pisarzowi na prezentowanie swoistej interpretacji historii. Słowacki literaturoznawca Tibor Žilka, pisząc o twórczości Vilikovskiego, zwrócił uwagę na fakt, który pośrednio zaktualizowany został również przez polską krytykę literacką: „podąża on [Vilikovský — M.B.] w kierunku radykalnego egzotyizmu”²⁹, co czyni jego prozę skomplikowaną, ale również niezwykle ciekawą.

Obraz najnowszej prozy słowackiej w Polsce w 2015 roku dopełnia, także pozostająca w kręgu środkowoeuropejskiej tematyki, równie skomplikowana i trudna w odbiorze proza Maroša Krajňaka. Już w zapowiedziach wydawniczych, odnosząc się do premiery drugiego tomu powieści Krajňaka pt. *Entropia*³⁰, polscy krytycy literaccy pisali:

Entropii Maroša Krajňaka nie da się opisać; to nie proces fizyczny, a powieść. Ale czy na pewno powieść? Czy nie oniryczna podróż, w której brzmienie frazy jest równie ważne jak jej znaczenie? Odbija się w niej i nasza Europa Środkowa z jej zapomnianymi historiami z łemkowskiego pogranicza i surrealistyczna wyobraźnia Krajňaka, która potrafi połączyć — rzadka to sztuka — filmowość pisarskiego kadru z muzycznością słowa³¹.

W innej recenzji doceniającej powieści *Karpathia* i *Entropia* pojawia się, słuszne skądinąd, stwierdzenie: „Dobrze przetłumaczyć tak potwornie trudną prozę może tylko prawdziwy entuzjasta ze znakomitym warsztatem. [...] Krajňak ma szczęście do doskonałych tłumaczy na język polski. Zarówno *Carpathia*, przełożona przez Weronikę Gogolę, jak i *Entropia*, przełożona przez Miłosza Waligórskiego, to prawdziwy popis możliwości translacyjnych”³². Trudno nie przyznać racji krytykom. Na szczególne wyróżnienie zasługuje Miłosz Waligórski, przedstawiciel młodego pokolenia tłumaczy (ur. 1971), sławista i hungarysta, mieszkający w Bańskiej Bystrzycy, przekładający z powodzeniem z języka sło-

²⁸ Por. M. Kowal: *Glupota nie boli czyli „Opowieść o rzeczywistym człowieku” Pavla Vilikovskiego...*

²⁹ T. Žilka: *Postkolonializm pod postacią postmodernizmu w literaturze słowackiej*. „Porównania” 2009, nr 6, s. 128.

³⁰ Książka ukazała się 10 sierpnia 2015 roku.

³¹ *Oniryczna Entropia*. Portal internetowy o.pl <http://news.o.pl/2015/08/03/entropia-maros-krajnak-ksiazkowe-klimaty/#> [Data dostępu: 6.05.2016].

³² M. Schefs: *Pozdrowienia ze środka nicości. (M. Krajňak: Entropia)...*

wackiego i węgierskiego³³, tworzący własną poezję i prozę³⁴, a przede wszystkim posiadający doskonałe wyczucie słowa, wrażliwość, która pomogła wnikać mu w swoisty świat prozy Krajňaka, oddać specyficzną poetykę.

Waligórski, wraz z Izabelą Zajęc, również świetną tłumaczką młodego pokolenia, podjął się przekładu doskonałej powieści Daniela Kapitáňovej pt. *Samka Tale księga o cmentarzu* (w oryginale S. Tale: *Kniha o cintoríne*, 2000). Powieść ta po latach oczekiwania ukazała się w 2015 roku w polskim przekładzie w serii Meridian sejneńskiego wydawnictwa Pogranicze, dzięki finansowemu wsparciu SLOLIA Literackiego Centrum Informacyjnego z Bratysławy (LIC — Literárne informačné centrum). Jak podkreślono w recenzji zamieszczonej na okładce książki:

Księga o cmentarzu rozpełtała w Słowacji burzę. Kiedy 1 kwietnia 2000 roku ukazała się po raz pierwszy jako powieść Samka Tale, lekko upośledzonego mieszkańca słowacko-węgierskiego Komarna, zaraz wzięto ją za primaaprilisowy żart. Drukować bełkot cofniętego w rozwoju zbieracza makulatury? — pisali pierwsi krytycy, pomijając lekturę. Inni z kolei od razu ochrzcili książkę [właściwie: autora — M.B.] środkowoeuropejskim Forrestem Gumpem, słowackim Szwejkem czy komarniańskim Idiotą³⁵.

O słowackim Foreście Gumpie pisał Ján Gregor, na podobieństwo do Holden'a Caulfielda z *Buszującego w zbożu* Salinger'a czy Billy'ego Pilgrima z *Rzeźni numer 5* Vonneguta wskazywał Ján Balaban³⁶. Pavel Vilikovský podkreślał, że „wydarzenia, które Samko w kontekście poszczególnych ludzi opisuje, tworzą swoistą, na szwejkowski sposób oralną historię naszych czasów”³⁷. Sam tłumacz identyfikuje możliwe ścieżki interpretacyjne, odnosząc powieść Kapitáňovej i jej bohatera oraz narratora do Oskara Matzeratha z *Blaszanego bębenka* Grassa czy Mariana Osucha z filmu *Z punktu widzenia nocnego portiera* Kieślowskiego. Powieść Kapitáňovej, przez długi czas ukrywającej się pod pseudonimem Samko Tale, obok *Rivers of Babylon* (1991) Petera Pišťanka³⁸ i *Rozprávky pre*

³³ Przetłumaczył *Poświęcenie hetmana* Lajosa Grendela (2014), *Entropię* Maroša Krajňaka (2015), razem z Izą Zajęc prozę Viťa Staviarskiego: *Kiwader i inne opowieści* (2011) i powieść Daniela Kapitáňovej *Samka Tale księga o cmentarzu* (2015).

³⁴ Wydał tomy wierszy: *36 sposobów na pustkę* (2012), *32 ślady ku* (FORMA 2015) i tom opowiadań *Kto to widział* (FORMA 2016).

³⁵ M. Waligórski: [Recenzja z okładki]. W: D. Kapitáňová: *Samka Tale księga o cmentarzu*. Tłum. I. Zajęc, M. Waligórski. Sejny 2015.

³⁶ Recenzje zamieszczone na stronach Literackiego Centrum Informacyjnego (Literárne informačné centrum, LIC): <http://www.litcentrum.sk/slovenski-spisovatelia/daniela-kapitanova> [Data dostępu: 4.04.2016].

³⁷ „Príbehy, ktoré Samko k jednotlivým ľuďom pripája, vytvárajú akúsi švejkovskú oralnú históriu našich čias”. P. Vilikovský, fragment recenzji z okładki: S. Tale: *Kniha o cintoríne*. Vyd. 4. Banská Bystrica 2005.

³⁸ Powieść publikowana w polskim przekładzie we fragmentach na łamach antologii i czasopism, m.in. w czasopiśmie „FA-art”, „Literatura na Świecie”. Por. P. Pišťanek: *Racz i tancer-*

neposlušné deti a ich starostlivých rodičov (1997) Dušana Taragela³⁹, była nie tylko innowacyjna pod względem artystycznym, lecz stała się niekwestionowanym bestsellerem w słowackim kręgu odbioru⁴⁰. Tekstowy i językowy eksperyment, naiwno-brutalna proza, doprowadzona do granic absurdu i groteskowości kulturowa hybrydyzacja, zastosowana przez autorkę mistyfikacja, przyjęcie męskiego pseudonimu, wcielenie się w osobowość upośledzonego umysłowo Samka Tale — autora, bohatera i narratora powieści, przywodzącego na myśl postać Szwejka z jego naiwnym spojrzeniem na świat i tendencją do gawędziarstwa, przyciągnąć mogą również uwagę polskiego odbiorcy. Jak podkreśla Waligórski,

kto przeczyta książkę od deski do deski, kto przebrnie do końca przez jej okaleczone zdania, powykręcane słowa i przypadlika hybrydowego stylu, kto wytrzyma przyprawiający o zawrót głowy rytm spiralnej kompozycji, pojmie zabójczo infantylną logikę narracji, przejrzy całą galerię portretów i wysłucha wszystkich opowiadań o komunie i nowym, wcale nie tak wspaniałym świecie, który nastąpił po niej, ten ujrzy w końcu postać Samka Tale w niepokojącym światłocieniu, niejednoznacznego jak wspomniani bohaterowie Grassa i Kieślowskiego⁴¹.

Krąg twórców ambitnej, wartościowej współczesnej prozy słowackiej wydanej w Polsce w 2015 roku zamyka Jana Beňová (ur. 1974, laureatka Nagrody Literackiej Unii Europejskiej w 2012 roku, nominowana do nagrody Angelusa w 2016 roku), która w powieści pt. *Café Hiena. Plan odprowadzania* w tłumaczeniu Marka Kędzińskiego (oryg. *Café Hyena. Plán odprevádzania*, 2008), wydanej przez wydawnictwo Nisza, sięga do współczesnej rzeczywistości. Opisując mikrokosmos Petrzałki — bratysławskiego blokowiska, kreuje surrealistyczne, nasycone fantazją i niedopowiedzeniem obrazy współczesności, przefiltrowane przez umysł i wrażliwość głównych bohaterów. Swoisty poetycki sposób postrzegania rzeczywistości, wrażliwość, wyobraźnia zagłuszają monotonną rzeczywistość współczesnego świata. Polscy krytycy literaccy zwracają szczególną uwagę na wielopłaszczyznowość odczytań. Powieść Beňovej jest w jej ujęciu manifestem pokolenia, cichym buntem i ucieczką od skomercjalizowanego świata, traktatem

ka. Tłum. L. Spyryka. „FA-art”1997, nr 2—3; P. Pišťanek: *Towarzysz Bozonča*. Tłum. J. Balas. *Miejsce w zdarzeniu: antologia współczesnych opowiadań słowackich*. Wyb. P. Darovec. Red. M. Papierz. Kraków 1998; P. Pišťanek: *Racz i tancerka*. Tłum. J. Oprychał-Bojarski. „Literatura na Świecie” 2007, nr 7/8, s. 159—221.

³⁹ W Polsce powieść ukazała się w 2005 roku. Por. D. Taragel: *Bajki dla niegrzecznych dzieci i ich troskliwych rodziców*. Tłum. T. Grabiński. Tarnobrzeg 2005.

⁴⁰ Powieść uznana za najlepszą książkę roku 2000 doczekała się w Słowacji czterech wydań. Tłumaczona na wiele języków, m.in. czeski, szwedzki, francuski, polski, rosyjski, arabski, niemiecki, angielski i turecki.

⁴¹ M. Waligórski: [Recenzja z okładki]. W: D. Kapitáňová: *Samka Tale księga o cmentarzu...*

o wyobraźni, stanowi pozycję, która odpowiadać może wrażliwości młodego, polskiego odbiorcy⁴².

Opublikowane w 2015 roku przekłady powieści Krištúfka, Krajňaka, Rankova, Vilikovskiego, Kapitáňovej i Beňovej wywołały w Polsce szeroki, jak na niszową literaturę, oddźwięk. Świadczą o tym liczne recenzje zamieszczone nie tylko w poczytnych polskich czasopismach drukowanych, takich jak „Polityka”, „Wysokie Obcasy Extra”, „Ha!art”, „Rzeczpospolita”, „Nowe Książki”⁴³, lecz także na wyspecjalizowanych internetowych blogach literackich czy literackich portalach⁴⁴. Również współczesna strategia promocyjna wydawnictw, charakteryzująca się prezentacją autorów w mediach (wywiady Rankova dla Wirtualnej Polski, „Dziennika. Gazety Prawnej”⁴⁵), na targach książki (Śląskie Targi Książki, Warszawskie Targi Książki, Targi Książki w Białymstoku), festiwalach (Festiwal Literatury Słowackiej na Granicy, Festiwal „Literacki Sopot”, festiwal Miesiąc Spotkań Literackich we Wrocławiu, VIII Spotkania Teatralne InNowica 2015), spotkaniach autorskich (w Bibliotece Raczyńskich w Poznaniu), a także przez Internet, stanowiący współcześnie zasadniczą sferę promocji, dystrybucji, informacji, pole dla zaistnienia literatury i przestrzeń dla publicystyki oraz krytyki literackiej⁴⁶, umożliwiła dotarcie do większej rzeszy czytelników zainteresowanych ambitną, wartościową literaturą słowacką. Zauważalna staje się jednak z roku na rok zmiana hierarchii rodzajów literackich w przekładanych dziełach. Coraz większą popularnością cieszą się formy epickie, głównie powieści, kosztem zmniejszającego się zainteresowania poezją. Rok 2015 w odniesieniu do przekła-

⁴² Por. P. Poznański: *Cienkie ściany. Jana Beňová „Café Hiena” (Plan odprowadzania)*. <https://zupelnieinnaopowiesc.com/2016/04/10/cienkie-ściany-jana-benova-cafe-hiena-plan-odprowadzania/> [Data dostępu: 28.04.2016]; T. Białkowski: *Jana Beňová „Café Hiena” (Plan odprowadzania)*. <http://tomaszbialkowski.blogspot.com/2015/03/jana-benova-cafe-hiena-plan.html> [Data dostępu: 28.04.2016]; J. Czechowicz: *„Café Hiena” Jana Beňová*. <http://krytycznymokiem.blogspot.com/2015/03/cafe-hiena-jana-benova.html> [Data dostępu: 28.04.2016].

⁴³ Por. A. Żelazińska: *Więcej krwi niż mleka. Recenzja książki: Pavol Rankov „Matki”*. „Polityka Cyfrowa” 18.08.2015; B. Kęczkowska: *Pavol Rankov „Matki”*. „Wysokie Obcasy Extra” sierpień 2015; M. Schefs: *Pozdrowienia ze środka nicości. (M. Krajňak: Entropia)*. „Nowe Książki” 2016, nr 3; *Ha!Artoons. Wróbel rysuje książki (7): Pavol Rankov Matki*. „Ha!Art”. <http://ha.art.pl/prezentacje/komiks/4645-ha-artoons-wrobel-rysuje-ksiazki-7-pavol-rankov-matki> [Data dostępu: 15.04.2016].

⁴⁴ Blogi literackie, jak podkreślają współczesne badania w świetle teorii Pierre’a Bourdieu, to zjawisko, które stopniowo zastępuje profesjonalną krytykę w czasopismach branżowych. Profesjonalna krytyka traci współcześnie na znaczeniu, a wynika to z faktu, że docelową grupę czytelników stanowią coraz częściej odbiorcy, którzy poszukują opinii o przeczytanej książce głównie w Internecie. Por. G. Jankowicz, P. Marecki, A. Pałęcka, J. Sowa, T. Warczok: *Literatura polska po 1989 roku w świetle teorii Pierre’a Bourdieu...*, s. 140.

⁴⁵ <http://ksiazki.wp.pl/tytul,Interesuje-mnie-juz-tylko-historia-zwyklych-ludzi-rozmowa-z-Pavlem-Rankovem,wid,21281,wywiad.html?ticaid=116f62> [Data dostępu: 15.04.2016].

⁴⁶ Por. G. Jankowicz, P. Marecki, A. Pałęcka, J. Sowa, T. Warczok: *Literatura polska po 1989 roku w świetle teorii Pierre’a Bourdieu...*, s. 140.

dów literatury słowackiej nie stanowi w tym zakresie wyjątku. Wśród przetłumaczonych dzieł literatury słowackiej tomiki poezji stanowią nikły procent (zaledwie 3 pozycje książkowe), a wybory translatorskie koncentrują się na autorach mniej znanych. W publikacji przekładów poezji na rynku polskim specjalizuje się niszowe, niezależne rzeszowskie wydawnictwo Abilion, założone i kierowane samodzielnie przez tłumaczkę i poetkę Martę Pelinko, niezmiennie od lat promującą środowisko polskich poetów lokalnych z województwa podkarpackiego oraz mniej znanych poetów słowackich. Pelinko, organizując międzynarodowe warsztaty literackie, warsztaty twórczego pisania, spotkania autorskie, w których biorą udział zarówno pisarze polscy (Janina Ataman, Joanna Tarczyn, Wiesław Hop, Tadeusz Masłyk, Jerzy Stefan Nawrocki, Marek Petrykowski i inni), jak i słowaccy (Radovan Brenkus, Pavol Hudák, Etela Farkašová, Ľudovít Petraško), publikuje owoc tych cyklicznych imprez w lokalnym czasopiśmie „Shyhťa”, a także w postaci almanachu (*Shyhťa 2015*) i antologii (*Zakamarki. I międzynarodowe warsztaty literackie*). Jak podkreśla Pelinko, formułując filozofię wydawnictwa: „Sztuka i jej krytyka były i pozostaną w sferze niszowej. [...] My sztukę rozumiemy jako część kultury, która plasuje się w opozycji do pozostałej kultury, współcześnie masowej”⁴⁷. Motywem działania staje się tu subiektywna ocena wartości literatury i starannie przygotowana książka, celem — kształtowanie lokalnego pola poezji. Oferta wydawnicza małej oficyny prowadzonej przez Pelinko skierowana do relatywnie niewielkiego grona odbiorców koncentruje się głównie na wspieraniu debiutantów, ogłaszaniu ich następnych książek, dowartościowaniu literatury niszowej, lokalnej, marginalnej, nieobecnej w świadomości czytelników, zajmującej miejsce na peryferiach rodzimego kanonu literackiego. W kręgu tym sytuują się również przekłady twórczości Radovana Brenkusa⁴⁸, Pavla Hudáka⁴⁹ czy Ľudovíta Petraška⁵⁰, publikowane także w czasopismach o zasięgu lokalnym, m.in. w „Shyhcie” i „Wyspie”. Wyjątek stanowi postać znanej i cenionej w rodzimym kręgu odbioru pisarki poetki i eseistki Eteli Farkašovej, której twórczość Pelinko przetłumaczyła i wydała w Polsce w 2014 roku⁵¹. Wybory w tym przypadku wydają się konsekwencją osobistych preferencji tłumaczki. Zwraca również uwagę środowiskowy charakter jej decyzji. Pelinko — pisarka, tłumaczka, wydawca i redaktor wyborów poetyckich w jednym — pod wpływem lokalnych środowisk intelektualnych, grup literackich, artystów, pisarzy ożywia przestrzeń kulturalną tego środowiska, wprowadzając w nią nową, międzynarodową optykę. Pobudza międzykulturowy dialog, utrzymując go na poziomie lokalnym.

⁴⁷ Wydawnictwo Abilion. Zakładka *Nasza filozofia*. <https://abilion.eu/kalejdoskop/nasza-filozofia.html> [Data dostępu: 28.04.2015].

⁴⁸ P. Rankov: *Powroty z piekła*. Tłum. M. Pelinko. Rzeszów, Abilion, 2013.

⁴⁹ P. Hudák: *Powrót z domu wisielca i inne wiersze*. Tłum. M. Pelinko. Rzeszów, Abilion, 2013.

⁵⁰ Ľ. Petraško: *Strażnik jeziora*. Rzeszów, Abilion, 2015.

⁵¹ E. Farkašová: *Fragmenty z nieczęstą tęsknotą za spójnością*. Tłum. M. Pelinko. Rzeszów, Abilion, 2014 (oryg. *Fragmenty s občasnou túžbou po celostnosti*, 2008).

Podsumowując, należy uznać, że działalność wydawnictw, konsekwentnie realizowana przez nie polityka kulturalna, wydawnicza i odpowiednia strategia popularyzatorska przyczyniają się do wzbogacającego dialogu między kulturami. Literatura słowacka w Polsce zaczyna budować swoją niszę, która sukcesywnie się wypełnia.

Literatura

- Barborik V.: *Slovenská próza v roku 2005: produkcia — tendencie — diela*. W: *Literárnokritická reflexia slovenskej literatúry 2006*. Red. E. Smolazová. Bratislava, Ars Poetica — Ústav slovenskej literatúry SAV, 2007, s. 15—17.
- Białkowski T.: *Jana Beňová „Café Hiena” (Plan odprowadzania)*. Dostępne w Internecie: <http://tomaszbialkowski.blogspot.com/2015/03/jana-benova-cafe-hiena-plan.html>.
- Bourdieu P.: *Reguły sztuki. Geneza i struktura pola literackiego*. Tłum. A. Zawadzki. Kraków, Towarzystwo Autorów i Wydawców Prac Naukowych „Universitas”, 2001.
- Buczek M.: *Słowacki klimat Europy Środkowej w Polsce*. „Przekłady Literatur Słowiańskich” 2015, t. 6, cz. 2, s. 155—166.
- Czechowicz J.: „Café Hiena” *Jana Beňová*. Dostępne w Internecie: <http://krytycznymokiem.blogspot.com/2015/03/cafe-hiena-jana-benova.html>.
- Czechowicz J.: *Prawdziwy człowiek, prawdziwy system*. Dostępne w Internecie: <http://krytycznymokiem.blogspot.com/2015/12/opowiesc-o-rzeczywistym-czowieku-pavel.html>.
- Darska B.: *Miłość, która niszczy (P. Rankov: Matki)*. Dostępne w Internecie: <http://bernadetta.darska.blogspot.hu/2015/06/miosc-ktora-niszczy-p-rankov-matki.html>.
- Even-Zohar I.: *Miejsce literatury tłumaczonej w polisystemie literackim*. W: *Współczesne teorie przekładu*. Red. P. Bukowski, M. Heydel. Kraków, Wydawnictwo Znak, 2009, s. 197.
- Fąfara B.: „*Matki*” *kunstownym traktatem o macierzyństwie*. Dostępne w Internecie: <http://www.wywrota.pl/ksiazka/28054-matki-p-rankova-kunstownym-traktatem-o-.html>.
- Fijał D.: *U Rankova najważniejszy jest człowiek*. Dostępne w Internecie: <http://dofi.com.pl/matki-pavol-rankov-2/>.
- Ha!Artoons. *Wróbel rysuje książki (7): Pavol Rankov Matki*. „Ha!Art”. Dostępne w Internecie: <http://ha.art.pl/prezentacje/komiks/4645-ha-artoons-wrobel-rysuje-ksiazki-7-pavol-rankov-matki>.
- <http://tezeusz.pl/276726,vilikovsky-pavel-okrutny-maszynista.html>.
- Iwasiów S.: *Jadę z rosyjskiej niewoli, nie rozumiecie? Wojna, pamięć i losy kobiet w powieści Pavla Rankova „Matki”*. Dostępne w Internecie: <http://artpapier.com/index.php?page=artykul&wydanie=277&artykul=5083&kat=1>.
- Jankowicz G., Marecki P., Pałęcka A., Sowa J., Warczok T.: *Literatura polska po 1989 roku w świetle teorii Pierre’a Bourdieua. Raport z badań*. Kraków, Korporacja Ha!art, 2014.
- Kęczkowska B.: *Pavol Rankov „Matki”*. „Wysokie Obcasy Extra” sierpień 2015.
- Kowal M.: *Glupota nie boli czyli „Opowieść o rzeczywistym człowieku” Pavla Vilikovskiego*. Dostępne w Internecie: <http://www.zaczytanamama.pl/2015/08/gupota-nie-boli-czyli-opowiesc-o.html>.
- Krakowiak M.: *Historia mówiona i wydarzona, czyli recenzja książki „Matki” Pavola Rankova*. Dostępne w Internecie: <http://www.panoramakultur.eu/repro/?q=pl/node/1493>.
- Kraszewski A.: *Matki*. Dostępne w Internecie: <http://recenzjeksiazek.natemat.pl/144467,matki>.

- Kraszewski A.: *Opowieść o rzeczywistym człowieku*. Dostępne w Internecie: <http://recenzje-ksiazek.natemat.pl/151369,opowiesc-o-rzeczywistym-czlowieku>.
- Krištúfek P.: *Dom głuchego*. Dostępne w Internecie: http://www.ecs.gda.pl/title,Biezaca_edycja_konkursu,pid,727.html.
- Kubów S.: *Historia współczesna: książka, której czytanie boli*. Dostępne w Internecie: <http://stefankubow.blogspot.com/2015/09/historia-wspolczesna-ksiazka-ktorej.html?spref=fb>.
- Matki. Pavol Rankov*. Dostępne w Internecie: <http://aleksandrowemysli.blogspot.com/2015/09/matki-pavol-rankov.html>.
- Matki. Pavol Rankov. Recenzja*. Dostępne w Internecie: <http://godsavethebook.blogspot.com/2015/07/matki-pavol-rankov.html>.
- Nawrocki W., Sierny T.: *Czeska i słowacka literatura w Polsce w latach 1945—1980. Dzieje recepcji i bibliografia*. Katowice, Śląsk, 1983.
- Nie można przejść obojętnie obok Matek*. Dostępne w Internecie: <http://czytelnia-mola-ksiazkowego.blogspot.com/2015/07/pavol-rankov-matki.html>.
- O macierzyństwie w sytuacji granicznej. Pavol Rankov — Matki*. Dostępne w Internecie: <http://czytelniczy.blogspot.com/2015/09/o-macierzynstwie-w-sytuacji-granicznej.html>.
- Oniryczna Entropia*. <http://news.o.pl/2015/08/03/entropia-maros-krajnak-ksiazkowe-klimaty/#>.
- Pavel Vilikovský „*Opowieść o rzeczywistym człowieku*”. Dostępne w Internecie: <http://www.owczakksiazka.pl/2015/09/opowiesc-o-rzeczywistym-czowieku-pavel.html>.
- Pavel Vilikovský „*Opowieść o rzeczywistym człowieku*”. Dostępne w Internecie: <http://czytelnia-mola-ksiazkowego.blogspot.com/2015/09/pavel-vilikovsky-opowiesc-o-czowieku.html>.
- Pavel Vilikovský „*Opowieść o rzeczywistym człowieku*”. Dostępne w Internecie: <http://ksiazki-dopoduszki.blogspot.com/2015/08/pavel-vilikovsky-opowiesc-o.html>.
- Pavol Rankov: Matki. Recenzja*. Dostępne w Internecie: <http://ksiazki-dopoduszki.blogspot.com/2015/07/pavol-rankov-matki.html>.
- Polok D.: *Zdarzyło się pierwszego września (albo kiedy indziej) Pavol Rankov*. Dostępne w Internecie: <http://domizzz.blogspot.hu/2015/05/zdarzylo-sie-pierwszego-wrzesnia-albo.html>.
- Po trupach za macierzyństwem — „Matki” Pavol Rankov*. Dostępne w Internecie: <http://literackie-skarby.blogspot.com/2015/07/po-trupach-za-macierzynstvem-matki.html>.
- Poznański P.: *Cienkie ściany. Jana Beňová „Café Hiena” (Plan odprowadzania)*. Dostępne w Internecie: <https://zupelnieinnaopowiesc.com/2016/04/10/cienkie-ściany-jana-benova-cafe-hiena-plan-odprowadzania/>.
- Przekleństwa naiwności — „Opowieść o rzeczywistym człowieku” Pavel Vilikovský*. Dostępne w Internecie: <http://literackie-skarby.blogspot.com/2015/08/przeklenstwa-naiwnosci-opowiesc-o.html>.
- Pypłacz S.: *Opowieść o rzeczywistym człowieku*. Dostępne w Internecie: sebastianpypłacz.pl/opowiesc-o-rzeczywistym-czlowieku/.
- Schefs M.: *Pozdrowienia ze środka nicości. (M. Krajňak: Entropia)*. „Nowe Książki” 2016, nr 3.
- Vilikovský P.: [Recenzja z okładki książki]. W: S. Tale: *Kniha o cintoríne*. Vyd. 4. Banská Bystrica, Koloman Kertész Bagala L.C.A., 2005.
- Waligórski M.: [Recenzja z okładki]. W: D. Kapitáňová: *Samka Tale księga o cmentarzu*. Tłum. I. Zajac, M. Waligórski. Sejny, Pogranicze, 2015.
- Żelazińska A.: *Więcej krwi niż mleka. Recenzja książki: Pavol Rankov „Matki”*. „Polityka Cyfrowa” 18.08.2015.
- Žilka T.: *Postkolonializm pod postacią postmodernizmu w literaturze słowackiej*. „Porównania” 2009, nr 6, s. 128.

Marta Buczek

Komentár k bibliografii prekladov slovenskej literatúry v Poľsku v 2015 roku

Resumé

Autor článku skúma najnovšie preklady slovenskej literatúry v Poľsku v roku 2015. Medzi veľmi dobrých a známych slovenských autorov, ktorých preklady boli nedávno publikované, patria súčasní a moderní predstavitelia mladej generácie (Pavol Rankov, Peter Krištúfek, Maroš Krajňak, Jana Beňová) a staršej generácie (Pavel Vilikovský, Daniela Kapitáňová). Ich knihy boli veľmi dobre prijaté poľskými príjemcami a to vedie k tomu, že slovenská literatúra v Poľsku je čítaná s rastúcim záujmom. Tento článok berie do úvahy aj poľské preklady slovenskej poézie. Z prieskumu vyplýva neustále znižovanie počtu prekladov tohto druhu literatúry. V roku 2015 boli publikované len tri malé antológie poézie. Týmto spôsobom slovenskú poéziu zastupuje niekoľko menej známych miestnych básnikov (Radovan Brenkus a Pavol Hudák).

Kľúčové slová: slovenská literatúra, slovenská literatúra v Poľsku, preklad, umelecký preklad, Pavol Rankov, Peter Krištúfek, Maroš Krajňak, Jana Beňová, Radovan Brenkus, Pavol Hudák.

Marta Buczek

A commentary on the bibliography of Slovak literary translations in Poland in 2015

Summary

The author of the article considers the latest translations of Slovak literature in Poland in 2015. Among very well-known and valued Slovak authors whose translations have been published recently are contemporary and modern authors of the younger generation (Pavol Rankov, Peter Krištúfek, Maroš Krajňak, Jana Beňová) and the older generation (Pavel Vilikovský, Daniela Kapitáňová). Their books were very well received by Polish recipients and it occurs that Slovak literature in Poland is read with steadily growing interest. The article concerns Polish translations of Slovak poetry as well. The survey shows a decreasing number of translations of this kind of literature. In 2015 only three small anthologies of poetry were published. In this way, Slovak poetry was represented by a few local poets (Radovan Brenkus and Pavol Hudák).

Key words: Slovak literature, Slovak literature in Poland, translation, literary translation, Pavol Rankov, Peter Krištúfek, Maroš Krajňak, Jana Beňová, Radovan Brenkus, Pavol Hudák.